Ч. 21. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem Львів, 27. травня 1928. Почтову належитість заплачено гуртом Рік II.

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.: „ПРАВДА“ Львів, вулиця Льва Сапіги ч. 26, І. пов.

ПРАВДА

ЧАСОПИС ДЛЯ НАРОДА

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ: Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з. 50 сот. Місячно 1 зол

ЗА КОРДОНОМ: Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Що діяти, що робити нам?

В попередньому мойому письмі описав я, як то в сусідному від нашого селі будували читальняний дім. Ця власне будова, що могла скінчитися дуже невесело, якби не прийшов був у село новий молодий та рішучий о. парох, багато насуває мені думок.

Перше всего, чому воно так тепер пішло легко, а чому перше так тяжко йшло? На мою думку, тільки тому, що перше голова читальні дуже звертав увагу на думки всіх, на ріжні сплетні, а тепер за впливом та за порадою о. пароха робив, а не слухав, що люде говорять. На те в них язики, щоби молоти ними. Як то кажуть: „Ще такий не родився, щоб догодив усім“. Коли ти робиш добре діло, пожиточне для громади, не звертай ніколи уваги на людські язики. Аби твоя совість була чиста. Буде громаді пожиток із твоєї роботи, то будь певний, що як не тепер, то в четвер, коли не вся, то більшість громади буде за тобою. А будеш звертати увагу на людські язики, то й нічого доброго не зробиш і ворогів однаково будеш мати.

Наш нарід (тай не тільки наш!) мов та мала дитина. Ти бажаєш дитині добра, а вона не слухає тебе, бо не знає що добре, а що зле, тільки йде за своїми забаганками. І ти мусиш робити це, що для дитини добре нераз проти волі дитини. Так воно й із народом, як дитина нераз він сам проти власного добра буде виступати — поки не усвідомиться, що це, проти чого він виступав, йде на його користь.

Я так собі думаю, що як із цею громадою, так воно було й із всім нашим народом від найдавніших часів. Коли в державі найшовся провідник рішучий, що не зважав на це, що про нього говорять, а при помочі розумних людей робив це, що вважав добрим, тоді наш нарід був сила й держава наша мала значіння, як от за Володимира Великого, за Ярослава Мудрого та за наших галицьких князів Ярослава Осьмомисла й Данила, а потім за гетьмана Богдана Хмельницького. Коли такого рішучого провідника не було, то зараз начиналися свари, міжусобиці і війни, а все виходило нам на шкоду, а на користь нашим сусідам. Так воно все було, так і буде. Каже, правда, народня пословиця: „Громада великий чоловік!“, але є й друга пословиця, яка каже, що „в громаді, що голова, то інший розум“. Кожний чоловік має свою думку й кожний уважає її за найкращу й бажавби, щоб усе йшло по його думці. Але якби так хотів усі думки сповнити, то чи можливо це, коли часто думка думці противна. То так, як при війську! Є одна команда й усі її слухають тай усе добре йде, як по маслі. А нема ладу, нема послуху, то вийде таке, як на Україні за гол. от. Петлюри отаманщина. Було цих отаманчиків, як грибів по дощи, а кожний на свою руку робив. То й не дивно, що таке вийшло. Не краще воно було й тут у нас. Тепер за те все покутуємо.

Не було в нас мужа сильної волі, що при помочі розумних людей умівби держати всіх у слухняности та берегти ладу. Не було доброго візника, тай коні розбрикалися й віз поломили. А прийшов чужий, розумніший візник, запряг розбрикані коні до свойого воза й коні слухняно йдуть, бо візник не жалує батога.

Та є ще в нас одна сила. Це наша католицька Церква, що з самих початків була кріпкою опорою нашого народу й у щасті й у нещасті. Вороги знають, що поки нарід цінить і шанує св. Церкву, поки має кріпку віру в Бога, поти пізнавби вовків. От і вовки вдягають на на Церкву тай на її епископів. І тут ріжних способів уживають. Виступати відразу проти віри не можуть, бо нарід знавби вовків. От і вовки вдягають на себе овечу шкіру ріжних ніби християньских сект, а як ні, то баламутять нарід православям.

А серед цих, що даються зловити на сектянську, чи православну полову, засівають неслухняність церковній владі, стараються понизити епископів наших.

Так, ріжних способів уживають вороги, щоб нас ослабити, а потім лекше зівсім знищити.

Щож нам діяти, що робити? Чи опустити руки тай сказати собі: „Все пропало!“ Ні! Так може зробити тільки підлий нарід, вічний раб, що в нього нема ні віри в Бога, ні довіря в свої сили. Нарід, що має віру в Бога, не паде ніколи! І найбільші нещастя не ослаблять його, а ще додадуть завзяття до дальшої невсипущої праці.

І нам, коли хочемо жити й розвиватися, як нарід, треба передусім держатися кріпко святої католицької Церкви й працювати, працювати, працювати. Працювати в читальнях, працювати в кооперативах, в українських християнських організаціях і в інших товариствах. Тільки пильна праця дасть нам силу зробити нас справжнім народом. Але, щоби праці був пожиток, треба ладу й слухняности. Бо як у нашому народньому життю заведемо таку отаманщину й розгардіяш, як завели були при будові держави нашої, то з гори можемо собі сказати, як нарід: вічная память! Не заводім безладдя, розгардіяшу, спорів ні в товариствах наших, ні ніде. Не слухаймо злих підшептів ні жидівсько-московських наймитів: комуністів, ні їх прихвостнів цих сельробів та їм подібних. Вони були головною причиною упадку української державности й у нас і над Дніпром, вони завели й піддержують розгардіяш, вони кричали: „Нам не треба Церкви, нам Бога не треба!“ кричали так одні з дуру, а другі за гроші. І тепер так кричать, та вже тільки за гроші. Бо треба нашим ворогам, щоб у нас був розгардіяш, щоб ми самі себе нищили, то й платять їм за це. Щож їм шкодить платити! Цеж не їх гроші, це гроші здерті з українського селянина, піт і кров його.

Нехай кричать жидівсько-московські, чи які там інші наймити, а ми не слухаймо їх! Трудімся на народньому полі й памятаймо все, що „без Бога ані до порога“. Коли так поступатимемо, то як не нам, то нашим дітям засяє ясніше сонце. Тільки ніколи не тратьмо віри й надії.

Ось такі думки навела мені отся будова читальняного дому. І я списав їх. Може нащо здадуться.

Стефан Варунок.

Новий присуд

В Вильні запав присуд у розправі Білоруської Громади. Зпоміж 56 обжалованих засуджено 37, а звільнено 19. Всіх засуджених признано винуватими за це, що в р. р. 1926—1927 брали участь у змові під назвою „Білоруська селянсько-робітнича громада“, виступаючи проти цілости польської держави в користь совітської влади. Бувших послів Тарашкевича, Рак-Михайловського, Волошина і Мітлу засуджено на 12 літ, прочих від 8 до 3 літ тяжкої тюрми. По оголошенню присуду хтось із публики кинув китицю цвітів у сторону засуджених. Всім обжалованим вчислено до кари по 1 році слідчої тюрми.

Напад на лікаря

На Д-ра Івана Рижія під Гаями напало якихсь чотирьох осібняків та замірилися на нього довгими палицями. Коли на заклик Д-ра Рижія не хотіли вступитися від його фіри, він стрілив із револьвера на пострах. Напастники втекли, лиш один, ранений у шию лишився. Д-р Рижій заосмотрив його рану та відставив до львівського шпиталя.

Свята Унія

XII. Хто винен переслідуванню уніятів нашими людьми і які були наслідки того?

Ті що переслідували й убивали уніятів і насилувати хотіли совість їх, робили се під впливом аґітації гіршителів.

Певно що винні й ті, котрі убивали. Але далеко більше винні ті аґітатори, котрі розпалювали в убийниках ненависть і викликували убийства. Робили се аґітатори грецькі й московські для своїх цілей політичних робили й наші аґітатори для своїх цілей особистих. А польські власти не давали охорони унії, бо се їм було вигідне для їх цілей державних, щоб унія не скріплялася.

XIII. Що осягнули наші гонителі св. Унії?

Гонителі св. Унії зруйнували православіє, затроївши його ненавистю до неї. А викликавши роздор, тяжку ворожнечу в нутрі свого власного народу, відпихали від нього молодь, котра бачучи, як свої шалено нападають на унію, переходила масово на латинство. Чому? Бо від православія відвертали її таки самі православні своєю ненавистю й огидною аґітацією проти уніятів. А до уніятів тій молоді прикро було переходити, бо батьки її так ненависно відносилися до унії. І се є головною причиною, чому вся молодь високих родів наших покидала й одну і другу церкву нашого народа та йшла до латинської.

Головний виновник ненависної аґітації проти св. Унії князь Константин Острожський на старости літ своїх дожидав ще сам того упокорення й болю, що два сини його покинули Церкву свого батька і перейшли на латинство. — Старий князь дуже терпів із за того. Коли син його Іван перейшов на католицизм, старий князь казав увязнити його і довго держав його у своїй вязниці в Дубні, щоби приневолити до повороту до православної церкви. Але син його вдався в батька свого і не хотів ані слухати про те. Коли й тюрма не помагала, старий князь прийшов до вязниці, в котрій томився його син добув шаблю, замірився до удару і сказав:

Виродний сину! Ти негідний жити довше! Від виконання злочину убиття свої власної дитини, здержала князя отся делікатна глумлива але тверда увага сина його Івана: — Батьку! Не годиться щоб Ти сплямив у крови сина своготу шаблю, котра у багатьох битвах ворогів побивала. Радше відрубай мені голову моєю шаблею. А я за католицьку віру якби міг то й 1000 разів готов жертвувати своє життя. (Гл. Стебельського „Родовід княжий Острожських ст. 9—80).

Третий син князя перейшов також на католицизм на смертнім ложі своїм.

Не довго тревало, як скапався мов свічка могутний рід князів Острожських і щезло та розплилося незмірне майно його. Кара Божа наспіла на нього. Зі всіх безмірних маєтків наших князів Острожських остала в Тернополі тільки бідненька домівка для старців, як німий свідок упадку людської могутности, та сили Божої.

Значну часть майна, котре старий князь Константин загарбав від нашого луцького Епископату, дали сини його — римо-католицькому костелови, до котрого привязалися душею. а не звернули його ні одній церкві нашого народу.

Наведений тут приклад зі синами нашого князя Острожського показує, що головна причина втечі дітей наших визначних родів була таки в батьках і їх ненависти. Дітям тих високих родів наших очевидно не залежало на державних посадах у Поляків, бо вони тих посад булиб мали кілько хотіли і без переходу на римо-католицизм, як мали їх могутні батьки, хоч не були римо-католиками. Та ненависть, яка виростала між нами, відпихала їх від нас. А коли опустіла душа молоді, тоді щойно загніздилася в її душі любов до чужого костела. Бо душа людини не може стояти пусткою: її мусить захопити або ненависть або любов до чогось.

Маючи таку тяжку науку в історії наших батьків, не плекаймо в собі ні в дітях своїх ніякої ненависти а плекаймо любов до віри своєї. А любов се ніщо инше як виконування Божих заповідей її.

XIV. Велика сила нашої св. Унії.

Ні одна віра не проявила на землях України такої сили, як наша св. Унія. Старе поганство впало майже за одним ударом княжої влади, котра завела християнство. Православіє на Україні державалося все остільки — оскільки охороняла його державна влада, якийсь час наша ,опісля московська. Тай під опікою держави православіє на Україні розідали внутрі численні секти нпр. штундисти, молокани і т. п.

Тільки одна св. Унія наша немала за собою ніякої державної опіки, а мала ворожнечу всіх державних влад які були і є на нашій землі — без виїмку.

Польська влада не брала Унії в опіку, тільки обіцяла брати, чим очевидно шкодила, бо дала лиш аргумент до аґітації проти Унії. Наші могутні великан-

---

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 9

Гетьман Богданко

Історичне оповідання.

V.

На другий день зірниця на східньому небі зачервоніла, збудилася Січ, заворушилася...

Через ніч вилетів шум із козацьких голов, що його наробила була горілка та меди вчера на гулянні.

— До роботи, до роботи, Чорне Море кличе нас! — завзиває всіх одна думка.

Перше всего треба чайки готувати, старі направляти, нові будувати.

— Мусимо мати сто чайок — каже Богданко Ружинський, отаман похідний.

— Треба, треба сто чайок!— кажуть запорожці...

— А кілько готових на Січі? — питає Богданко.

— Готових — кажуть йому — буде не більш сорока тай із цих половину направляти треба.

Стали оглядати готові чайки. Яких пятнацять потрібували направи. То липові споди діраві, то керми попсовані, то щогли поломані, то весел хибує, ну тай нову обшивку очеретяну треба дати. І жваво забралося Запороже до діла.

— Перше всего треба в Великий Луг іти липини на спідні човна шукати — каже Богданко.

І яких дві сотки козаків із сокирами гострими подалося в Великий луг.

У лузі порозходилися малими гуртками по пятьох та шістьох. Товстої липини шукають та здорової.

Зацюкали в Великому Лузі козацькі сокири, понісся відгомін їх стукоту по всему Лузі, по Великому. Сполохана птиця з криком ізлітає з лип, крилами тріпоче собі нового захисту шукає.

Падають старі липи до долу. Віджили своє в Великому Лузі, а тепер козацтву послужать! По морі по Чорному до слави понесуть воїнство християнське.

Попадали кріслаті. Немилосердно обчімхують їх козацькі сокири з конарів та з гиляк і з віття.

Не цвисти вже їм цвітом медоносним, пахучим. Не будуть уже до них пильні бжілки прилітати, не будуть із їх цвіту запашного солодкий медочок збирати. Пошукають собі його в молодших лип.

Тільки пні, сиротами остали, біліються.

Ніщо! З коріння пнів виростуть нові молоденькі липки на окрасу Великому Лугові, бжілкам пильним на пожиток. А потім на старі роки на пожиток славному війську запоріжському.

Обчімхані з гилля липи повезли запоріжці на Січ, щоб там над Дніпром чайки будувати.

Повезли, поскладали й зараз майстри до діла забралися.

Обтісують їх на колоди довжиною на 45 стіп, а шириною на дванацять стіп. Вирубують та випалюють заглибини. А другі приготовляють уже дубові ребра та дошки а ще інші керми та весла приготовляють. Інші щогли обтісують, готовлять. А бондарі бочки готовлять чималі, довгі на десять стіп, щоб було в чому запаси сухарів держати.

Кипить робота коло чайок не день і не два дні й не три дні.

Уже споди готові, вже дубові ребра прибивають, а на них товсті дубові дошки набивають.

Вже й повязані туговали з очерету товсті як бочки прикріплюють до боків чайок, щоб чайки на воді держалися, не топилися в морі.

Вже й керми прикріплюють по обох кінцях чайок тай весел по обох боках по дванацять.

І два тижні не минуло, як сто чайок готових над Дніпром Славутицею лежало. Тільки в Дніпро спустити їх тай у дорогу на море!

Коли так теслі біля чайок трудяться, то інші козаки в Козацькій Скарбівниці

ські роди нищили св. Унію чим і як могли.

Наші братства робили те саме. Та все, що тут описане було тільки пригривкою до великого гонення нашої унії в часі козацьких воєн А потому ще прийшла Росія, котра на Холмщині і Підлясю та взагалі скрізь, куди тільки сягнула її влада найстрашнішими способами винищувала св. Унію.

Тай за Австрії, хоч се була католицька держава, зазнала наша св. Унія немало гнету, бо виконуючу владу мали в Австрії на наших землях Поляки, котрі ніколи не сприяли Унії.

Тепер знова вернула Польща, а поворот її зазначивсь відразу тисячами увязнень нашого уніятського духовенства і навіть самого Митрополита.

Словом — не було ще такої влади на нашій землі, за котрої не булоб переслідувань і гнету над унією. Навіть за Австрії, коли ще розмірно найлекше було нашій св. Церкві уніятській, не один вірний її син з голоду мусів змінити обряд свій, хоч плакав, бо не міг без того знайти роботи ні заняття. І не одного священика нашої церкви розстріляли або в инший спосіб стратили австрійські війська підчас великої війни. А кілько вивезла їх на Сибір Росія, занявши Галичину.

І чогож доконали всі ті чужі і свої сили, що так завзято нищили й руйнували св. Унію?

Чи знищили її? Ні. Самі попропадали, а Унії не знищили.

В чім же сила тої всіми гнобленої й сотки літ розбиваної Церкви нашої? Передовсім у правдивій вірі, котра мов жерело чисте трискає з нашої звязи зі скалою Петра, з Апостольською Столицею. Се жерело сили нашої Церкви. Се наше вікно у світ незамрачений ненавистю. Се наша камяна драбина до високого світла культури. Се наша свята школа дисципліни і вірности.

Впав уже давно в нужді і поневірці Царгород зі золотими церквами. І розсипалась як порохно велика церква московська, що була під опікою могутних царів. А наша переслідувана всіми Церква, що стоїть у вірнім звязку з Апостольською Столицею, триває як найдальше на бурливий схід висунена кріпость. І бють в неї бурі вікові а вона стоїть і навіть розвивається.

З церковних справ

Митрополит на візитації.

Ексцеленція Митрополит Андрей виїхав самоходом на візитацію парохій у східній Галичині. Митрополит їде в товаристві О. крилошанина Томовича та лікаря д-ра Рижа. Везе зі собою много білля й одежі, яку роздавати буде бідній дітворі. Подорож Ексцеленції Митрополита триватиме до кінця мая.

Церковна кара.

На польського посла Путека з партії „Визволене“ кинув краківський епископ церковну частну клятву (інтердикт) за його згіршаючі виступи проти Церкви та церковної влади. Інтердикт, є це тяжка церковна кара, яка забороняє покараному користати з декотрих св. Тайн і инших церковних дібр. Не вільно йому бути ані кумом при хрещенню, ані свідком при супружу, а колиб вмер, не має права до християнського похорону. Кара ця триває так довго, доки покараний не покається.

Жертва любови.

В марті с. р. помер на одному острові Фіджі О. Франц Ніколяв чина ОО. Маритів в 62. році життя. Священик цей перебув 40 літ на згаданих островах. В останніх роках перебував між прокаженими, яких обслугуючи набавився сам перед девяти роками тої страшної недуги. Походив він із Франції. В двайцятьдругім році посвятився місіонарському життю і добровільно піднявся влекшувати моральні й тілесні терпіння нещасних прокажених. Коли спостеріг, що ця страшна недуга не пощадила і його, замешкав між прокаженими в колибі з тростини. В убогій капличчі, доки міг відправляв Службу Божу. Служив йому до неї один прокажений. Весь час заосмотрював своїх нещасних вірних. Коли був дужший виробляв деревляні протези для тих хорих, яким відтято руки або ноги. Змушений піддатися важким операціям пережертого проказою тіла ляг на ложе болізни, з якого вже не піднявся.

Мощі Христових мук в Римі.

(і. л.) В базиліці св. Івана (Лятеран) зберігається стіл з Тайної Вечері, частина багряної одежі, кусок губки, яку подано спрагненому Спасителеві на хресті і великий кусок хреста Господнього. Про св. сходи ми вже писали. Там є також рукотворений образ терплячого Спасителя.

В церкві св. Петра є частина копії (желіза), яким пробито бік Христа і хустка Вероніки („льожа Вероніки“).

В церкві св. Єрусалим. Хреста (**Santa Croce in Gerusalemme** крім мощей, про які ми вже згадували, находиться один срібняк Юди, частина хреста доб-

---

кулі виливають, бочки з порохом готовлять.

Інші коло пушок заходяться й самопалів та пищалів — чистять їх, направляють що треба, шаблі гострять.

А кашоварам теж робота! Треба сухарів насушити на сто бочок, треба козацтву в похід пшоняної каші й саламахи наварити.

І два тижні не минуло, все готове було. Час у похід рештуватися

І знов загомоніли січові литаври на майдані січовому. Це похідний отаман Богданко Ружинський козацтво січове до перегляду взиває.

І зійшлося, зібралося лицарство на майдані. Богданко Ружинський, отаман похідний, перед товариство виступає, товариству кланяється, словами промовляє:

— Товариство славне та хоробре! Прийшов уже час, що нам у похід рушати треба. До походу все вже готове! Треба тепер до кожної чайки отамана обібрати. Тож кожна сімдесятка нехай собі окреме стане й вибере отамана чайки своєї.

І розбилося козацтво на девятьдесять девять гуртів та стали нараджуватися. Не довго тривав вибір, бо кожен гурт мав уже заздалегідь наміченого отамана.

По виборі отамана чайок похідний отаман знов голос забирає:

— Панове товариство, так значить рушаємо в похід завтра вранці Думаю, не треба вам пригадувати, що в поході не вільно нікому пити ні вина, ні меду, ні горілки. Думаю всі знають старі козацькі звичаї, знають яка гостра кара жде неслухняного. І я запевняю вас, що строго придержуватисяму цих звичаїв, старих запороських законів. Хочби виновник був найблизча мені людина, хочби побратим мій одинокий — не пощаджу його життя — ладу й порядку берегти буду, безоглядної слухняности вимагати буду в вас! Тепер товариство нехай кожен про себе подбає, щоб у кожного було по дві парі штанів, жупан і шапка козацька.

— Є, є в кожного! — загуло козацтво.

— Як так, то й гаразд! Що в кожного є шабля тай по два пищалі, то я певен і шабля нагострена, пищалі вичищені!

— А вжеж, а вжеж, батьку отамане! — загуло козацтво.

— Тепер кожен іди в січову пушкарню там кожен дістане по шість фунтів пороху тай куль. Потім у своїх курінних куховарів кожен дістане пшоняної каші й саламахи та тютюну — говорив похідний отаман Богданко Ружинський тай поклонився товариству й відійшов.

Посунуло козацтво до січової пушкарні по порох та кулі.

— Треба кажуть цього цвіту козацького набрати, щоб було чим між бісурменами процвітати.

А потім у свої курені подалися з готовими горщиками. Курінні кухарі наповняли їм їх, ув один горщик каші пшоняної, а в другий саламахи ще й сушеної риби окремо та кожному тютюну чималу папушу.

А похідний отаман Богданко Ружинський подався до кошового Клима Сокольського на розмову та по пораду.

— Ну, щож, Богданку, завтра з Богом рушаєш у похід по козацьку-лицарську славу — каже кошовий йому на привіт. — А я старий уже на Січі останусь з невеличким відділом козацтва.

— Ха, ха, ха! Старий! — розсміявся Богданко. — Сорок літ ледво минуло, а вже старий! Сильний ти та дужий і молодого в кут заженеш! Та, правда, досвідом старий ти, батьку кошовий. От, тому то я прийшов до тебе на пораду.

— Ти, Богданку, до мене на пораду?! Лицарського досвіду відай більше в тебе, як у мене.

— Може й так, а може й ні! Та хай і так — каже Богданко — та в тебе вжеж таки більше отаманського досвіду, як у мене молодика. От, до цего досвіду твойого прийшов я по пораду.

— Богданку, хоч ти, як кажеш, молодик, та досвідом і ти вже старий. Од-

рого розбійника, частина мотуза. яким звязано Христа і частина губки.

Стовп бичування (в церкві св. Пракседи) спроваджено до Риму 1223 р. В тій церкві є також деякі знаряди бичування Христа і 3 колючки з терневого вінця.

З Вічного Міста

Де вязнено св. Петра?

В самім серці старого Риму, у стіп Капітолю від сторони Forum Romanum, стоїть славна страшна вязниця, знана під назвою Мамертинською (Carcer Mamertinus). „Mamertinum“ се найдавнійша будівля старинних часів римських, се свідок страшних злочинів, які ще нині наповняють страхом і грозою. Спершу в далекій давнині перед многими віками був тут етруський гробовець. Четвертий з ряду римський король Анк Марцій замінив його 641 р. пер. Хр. на тюрму, а Сервій Тулій велів побудувати під нею іще глибшу, меншу темницю, котра від його імени зветься по нинішний день „Tullianum“. Вязниця ся стоїть вже понад 2700 літ. Оба льохи є так будовані, що стеля долішнього є заразом підлогою горішнього. Горішний льох, довгий на 15 метрів, а високий на 7 метрів, збудований є з травертину. Тільки скупеньке світло доходить тут через отвір в стелі, через який вкидано вязня. Долішня клітка, висока на 2 метри, є тісна, душна та вохка. Нема до неї жадного входу крім отвору в горі, куди спускалися кати — звичайно по трьох — щоби виконати страшні засуди смерти. Засуд виконувано через удушення або заморення голодом. Відтак добувано тіла нещасних жертв гаками й виволікано на Forum, де зложені на сходах ґемонських були пострахом для народу, доки не вкинено їх звідсіля до жовтого Тибру.

Історія свідчить, що в льохах мамертинських згинули: славний оборонець Капітолю, герой Манлій, король Нумідії Юґурта та товариші заговору Катилїни, Lentulus, Cethegus, Statilius Gabinius і Coeparius, які привезені тут конзулем Ціцероном, зістали посторонком удушені. Юдейський король Арістобуль II. і арменський король Тіґран зістали тут на приказ Помпея страчені. Також позбавлено тут життя: Верціньґеторікса, геройського противника Цезаря, — Сеяна, любимця і спільника Тиберія, та хороброго Жидовина Симона, що боронив Єрусалима проти Веспазіяна. Крім сего протягом тисячі літ чимало сенаторів, а навіть римських матрон знайшло в сих піземних льохах страшну смерть.

Але свою славу завдячує та вязниця головно тій обставині, що численні мучиники за віру, тут або довершили життя, або принайменше довщий час у ній просиділи. І так з мартирольоґії довідуємося, що в сих льохах вязнено римського діякона св. Іполіта, його сестру св. Павлину з її мужом Адріяном і двоїма дітьми Нестором і Марією, пресвитера св. Евзебія, діякона св. Марцеля і мн. ин. Достовірне поданнй твердить, що в темниці Туліянськія просидів великий апостол, св. Петро девять місяців перед своєю хрестною смертю (67 р.), прикований залізним ланцом до стовпа, та що навіть мав у тій тюрмі за товариша св. апостола Павла. Те саме подання додає, що оба апастоли навернули своїми науками до Христової віри вязничних сторожів св. Процеса й Мартиніяна враз з 47 вязнями, котрі пізнійше своєю кровю і життям зложили свідоцтво своєї віри. Як забракло води до хрещення, св. Петро в чудесний спосіб мав випровадити жерело зі скали і охрестив новонаверненних. Чудесне жерельце бє ще по нинішний день, а своєю цілющою водою лічить ріжнородні людські слабости.

Нині оба льохи Мамертину мають вигідні сходи, бо замінено їх на каплички; а над горішною капличкою побудовано 1425 р. церкву „св. Петра в вязниці“ (S. Pietro in Carcere), в якій є престол розпятого Спасителя. Перед сим престолом можна в кождій порі дня застати повно осіб на молитві. Над сею церквою є ще одна гарна церква, збудована братством теслів і столярів 1539 р., а посвячена св. Йосифови (S. Giuseppe dei Falegnami).

о. С. Ковалів.

наче добре, що прийшов ти, бо, як то кажуть, що дві голові, то не одна.

— Правда твоя, батьку кошовий: що дві голові, то не одна! Добре воно, коли більше голов думає й радить, хай тільки одна приказує.

— Так воно, так! — каже кошовий. — І добре тай мудро завели на Січі, що в поході отаман необмежений пан, що в його руках життя кожного січовика. Так, так, Богданку! Від завтра ти могутніший від мене, хоч ти тільки похідний отаман, а я кошовий! Що я тут! Хочу щось доброго зробити, без волі січового братства нічого не можу. Скличу козацтво, говорю, представляю, що так воно треба й так! І здається вже все козацтво за мною! Аж тут виступить якийсь горлач і кричить: „Ні, каже, так зле, так не можна!“ І вже сварка, колотнеча між козацтвом, а там і до бійки рвуться. Хочу я, щоб рішили по мойому, а прихильники горлача: „Ні, ні! Не треба так, не можна! І довго треба змагатися, говорити, заки пересвідчиш і більшість піде за тобою! А часом, коли в горлача є гроші й він підпоїть товариство таки за ним підуть усі. І не одна вже добра думка пропала на Січі в горілці.

— Так, так, батьку кошовий. — Так воно все є! Нехай би й самі наймудріші голови зійшлися, а й їх крикун, горлач потягне за собою. Разом і вони товпа! В кого більше хисту цей поведе її — все одно, чи до доброго чи до злого. —

А кошовий говорив дальше:

— От, торік хотів я, щоб у нас на Січі церкву побудувати. „Не ялося, кажу, щоб ми християнське воїнство та церкви на Січі не мали. І гукає козацтво:

„Треба, треба церкви!“ Аж тут виступає пянюга й забіяка Стецько Рудий тай кричить: „Не треба нам ніякої церкви, для козака всюди церква й на суходолі й на морі!“ А другий піддає: „Бог всюди й увесь світ його церква!“ На це кажу я: „Це правда, алеж нема в нас навіть де богослужения відправити, ба й священика нема!“ А Рудий знову: „Не треба нам на Січі попа, навіщо нам його!“ І так не вдалося мені. А чейже признаєш, Богданку, що треба тут церкви й священиків треба, бо й Бога забуде й здичіє Січ зівсім...

— А вжеж, що треба — каже Богданко! — Я думаю, що як Господь всемогучий дозволить нам вернути щасливо з походу з великою добичею, то ми перепремо таки свою спасену думку.

Довго ще розмовляв князь Богданко з кошовим про ріжні важні справи, та як виходив іншу думу мав.

(Дальше буде.)

Дописи

СТРЕПТІВ пов. Камінка стр. Дня 6. V. с. р. Кружок „Марійського Союза“ при всенародних школах в Камінці стр., разом із дітьми сирітського захисту відограли в Стрептові сценічну виставу „Серед Ангелів“. Мимо сего що виставу давали самі малі діти 9—12 літ і що ся вистава се від початку до кінця самі співи, вистава — завдяки місцевих провідників Мар. Союза“ й сирітського захисту (С. Ольги) — випала дуже гарно. Діти вивчили штучку як слід, на сцені поводилися сміло, а строї ангелів були так гарні що приковували до себе очи публики. Штучка своїм поучаючим змістом надавалася дуже для нашої публики.

До вистави долучено влучно 5 деклямацій в честь Преч. Діви Марії взятих із чисел „Н. Приятеля“, а при кінці устроєно прегарний живий образ Покрова „Преч. Діви Марії. І так у стіп прикрашеної довкруги живими цвітами Небесної Цариці що розтягнула свій омофор, скупилася величава піраміда „малих артистів“ ангелів, хлопчиків пастушків і декляматорок, які в часі живого образу зі зложеними ручками й зором зверненим на стать Преч. Діви прегарно відспівали католицький гимн „Хочемо Бога“. Пісня пливуча з уст малих почитателів Преч. Діви Марії вражала дуже мило слухачів і дітей. Публика стоячи вслухувалася у зміст пісні (який чула перший раз) а яка то пісня немов наперекір нинішній безбожній течії звеніла „Хочемо Бога в наших родинах, хочемо Бога в наших школах і т. д., так що се закінчення вистави було одною величавою маніфестацією католицьких почувань нашого наймолодшого покоління в Камінеччині. Ту саму виставу вігограли ті самі діти при кінці минулого року в Камінці стр. Нехайже Небесна Цариця благословить нашим найменшим. Г. Д.

Кооперативи й читальні! Ви осередки свідомости на селах. Памятайте, що на погибших і на крові інвалідській виросла ваша сила. Зложіть у дні Зелених Свят гідну жертву.

В ЗЕЛЕНІ СВЯТА

(Нехай кождий перечитає і щось жертвує!)

Важкі й великі завдання лежать на нашому поколінні. Власними силами мусимо підіймати наш край з небувалої руїни. Ніхто нам не поможе, коли самі собі не поможемо. Тому мусимо бути приготовані на жертви й нести з гідністю тяжкі народні обовязки. Без особистих жертв не осягнемо нічого.

Але хто свідомо приймає на себе жертви, для того вони перестають бути тягарем, а навпаки — підбадьорюють і наповняють свідомістю власної гідности. Оттак ми нашою жертвенністю, через обмеження своїх особистих потреб, будуємо наше рідне шкільництво, свою культуру. Так ми поширенням кооператив стали будівничими свого економічного життя.

До тої жертвенности відкликаємося що року в Зелені Свята та нагадуємо про **інвалідів дорогої нашому серцю Української Галицької Армії**, що в ті дні чекають всенародного датку для себе — марного відшкодування за їх безповоротні втрати. Чекають, щоб весь український нарід засвідчив, що болїє разом з ними, шанує їх рани кріваві, їх страждання великі, хилить голову перез їх посвятою й любовю до Рідної Землі.

Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами у Львові виплачує тепер **понад 6.000 зол. місячно** на самі ренти для тяжких інвалідів. Крім того удержує Дім Українських Інвалідів у Львові, захист для інвалідів-сухітників у Винниках коло Львова, дає протези (штучні ноги), лікування і ін. **Потребуємо 150.000 зол. на цей рік** Тому використаймо Зелені Свята для збірної всенародньої помочи інвалідам УГА! Зложім цю справді священну жертву для тих, що постраждали за нас!

В сьогорічні Зелені Свята, як і минулого року, **Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами** переводить збірку спільно з **Товариством Охорони Воєнних Могил.**

Минулорічна збірка не дала Товариству Охорони Воєнних Могил змоги виконати задумані пляни. Тимчасом наш національний обовязок велить, а й зовнішня конечність вимагає, щоби ми в найкоротшому часі привели до порядку наші стрілецькі могили. **Коли в найближчих місяцях цього не зробимо, то стрілецькі могили з тлінними останками наших герої, на сором і ганьбу нашого покоління, будуть зрівнані з землею!** В самім Львові є поверх 1.000 стрілецьких могил. Чимало їх розкинено по цілому краю. Вони здебільша в гіркім занедбанні — болючий доказ нашої непошани до традиції, нашого нерозуміння культу поляглих. Двигнім їх отже з упадку, поставмо памятники на гробах найкращих синів народу! На охорону могил потребуємо цього року в самому Львові **що найменше 25.000 зол.** Потрібну квоту мусимо зібрати в ці Зелені Свята, бо потім буде запізно.

Нехай не буде нікого, хто не давби бодай дрібного датку на впорядкування могил та побудування памятників! Нехай ніхто не відмовить своєї жертви для інвалідів УГА, на гоїння їх ран, на місячні ренти!

Збірка повинна бути переведена в кождій церкві, читальні „Просвіти", кооперативі товаристві. В залежности від дозволу влади буде переводитися збірка від хати до хати на протязі цілого місяця червня. Крім того Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами розішле свої чеки при помочи часописів, якими ВП. Жертводавці матимуть змогу надіслати жертви.

Жертвуйте всі! Творіть фонд, гідний нашої нації та наших недавніх великих діл! Покажіть тверду волю народу до життя!

Всі жертви слати на адресу: Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами, Львів, вул. Руська ч. 3/II.

Трийцять тисяч людей живе в скельних печерах.

(о. С. К.) На південь від старинної Картагіни, в віддаленню яких триста миль, знаходиться височина Матмата, де 30 тисяч людий займає мешкання, які є властиво печерами, викутими в скалі. Сі люди ведуть життя на подобу кертиць: шойно по смерти тіла їх спочивають на верху під стосами каміння. Сі печерники, се потомки старинної раси; її початок губиться в мраці часів передисторичних. Перед двома тисячами літ вели життя пастирське, як Номади; аж війська Римлян по здобуттю Картагіни заляли рівнож Південь та приневолили мирних Номадів шукати охорони в горах. Там викули собі свої мешкання і осмотрили їх здоровими насипами, котрі здержали Римлян і зневолили їх до відвороту. Іше нині, як се розказує Horace Ashton, член льондонської Королівської Академії, котрий звидів сі околиці, живуть зовсім так само, як перед многими віками. Слід звернути увагу, що згадані скельні печери є тут єдиним можливим мешканням, бо дерева в тих сторонах зовсім нема. Сі скальні мешкання творять цілі міста, які сягають до висоти 30 метрів. Вулиці є терасовані, лежать одна понад другою, а лучаться сходами. Вершком сих міст є немов твердині, в яких екриваеться населення в часі нападу неприятелів.

Зелені Свята — це дні допомоги інвалідам і охорони стрілецьких могил. В ті дні кожний чесний Українець зложить жертву на ті ціли.

А. БЕЙ.

Мученицьке Мехіко

Кажемо, що тяжіло підозріння, це значить, що правительство старалося якби не було всіми силами звязати арештування католицького священика й його товаришів із замахом. Спершу говорили, що зізнав їх вину згаданий горі Тірардо, потім, коли це виявилося очевидною неправдою, пустили в хід іншу вістку, буцімто один із ранених замахівців умираючи в шпиталі шепнув своїй сестрі: „Дай знати, щоб о. Про й його товариші скрилися". Що ця чутка була рішуче безосновною видумкою, це стверджено з повною яснотою, бо попершe ніколи й ніде не дав ніхто за нього найменшого свідоцтва, потім великою скількістю інших свідоцтв. Навіть із самих урядових протоколів доказано, що ніколи не було мови про таке зізнання. Не менше фальшива була й третя вістка, що теж появилася на якийсь час у рядових щоденниках, буцім то самі увязнені призналися до вини. Воно було зівсім противно. До самого кінця запевняли як О. Про, так і його товариші, що нічогісінько не знали про замах і не брали ні найменшої участи в ньому. Це саме зізнало під присягою багато людей, що їм кожен ступінь о. Про був відомий, між іншим зізнали це його наставники, що їм зірявся зі всего та його найблизчі помічники в апостольській праці. Впрочім стверджено, що сам начальний інспектор поліції генерал Роберт Круз, коли дістав поручення стратити вязнів, а не можучи в актах процесу найти ніякого злочину, що заслугувавби на цю кару, звернився до Калеса з запитом, як має поступити, щоб рятувати вид справедливости. Президент дав відповідь, що достаточно малює як і його самого, так і відносини, що панують у Мехіку: „Не прошу вас про вид, тільки про діло".

А вязні в підземеллях поліційного будинку нішо не відали, не знали, яка їм доля, який присуд їм приготовляють. Братів Про й благородного, невсипущого поклонника Пречистої Діви, інжиніра Вільчіса не кидав звичайний спокій. Тільки бідний Тірадо, що вже в тюрмі занедужав на запалення легенів, терпів подвійно.

Ніч із 22 на 23 падолиста провели спокійно. Над ранком збудили їх донесенням, що ранок, що надходить буде останній у їх життю. Прийняли цю вістку зівсім спокійно, навіть із радістю, що зближається сповнення давних бажань.

На кілька хвилин перед девятою годиною рано прибули до інспекторату поліції, де доси держали засуджених і де мала відбутися екзекуція, генерали Круз, Ґверра Леаль, Мозкорро, Пальомера Льопез і інші призначені до участи в беззаконні. Що поліційний будинок, давніш палата генерала Фернанда Гонзалеса, стоїть зівсім у середині міста, недалеко майдану Карла IV, боялися беззаконники, щоб на вістку про екзекуцію не прийшло до яких народніх заворушень, тож перед будинком уставили два відділи кінної жандармерії. Та само собою, що саме ці рухи війська звернули увагу громадян на поліцію. В одній хвилині рознеслася по місті вістка, що тратитимуть ніби-виновників замаху на генерала Обреґона. А що вже добре знали в цілому місті, що одним із обжалуваних є, відомий католикам і так дуже люблений о. Про, то вскорі зібрався так великанський здвиг народу, що мусили значно збільшити військові сили, що берегли будинку.

Коло десятої години прибули достойники та військові, щоб бути свідками злочину. Безсоромність посунули так далеко, що поставили всюди світливців (фотоґрафів), щоб столичні щоденники могли дати своїм читачам не тільки опис, але цілу докладну картину страчення.

Город інспектора поліції, де мала відбутися екзекуція, був повнісінький війська. Тільки одна сторона його була вільна, де під муром та незуґарним парканом із товстих бервен стояли манекіни з людським видом, призначені до науки цілляння для новобранців.

Серед тиші, яка запанувала серед

НЕЗДАЛІ ХЛОПЦІ.

З усіх писань Нестроя — автора „Трійки гільтаїв“—найбільше вразилася мені в память його сміхованка в одній дії „Нездалі хлопці“.

Хлопці в самім ділі ведуться в школі нездало, а першим вітрогоном шибеником поміж ними Сенько Голопупок; з його поведення кождий може виробити собі ясне поняття про вчителя і його учеників. — Терплю, мовчу — розважає Сенько Голопупок—аж підросту, а тоді сміло в світ до великої всесвітної школи; там доперва навчуся по неволи. Немудренна така школа, де кождого дня „куй лекцію“, інакше дурак з тебе; у всесвітній школі світ сам дасть тобі нераз „порядну школу“, яку до смерти не забудеш і не в силі будеш її з памяти викинути! І на кляси не будеш здавати й рота не отвориш, що уважаю за річ дуже мудренну. В школі що одну годину видзвонять, то ти радієш, затираєш руки і гадаєш, щоби знов скоро задзвонили, а в світі раз лише тобі задзвонять і амінь з тобою... В школі велять сидіти тихо, а в світі чим більше горлаєш, тим ліпше для тебе. В школі є „сепаратка“, себто осляча лавка, в світі такі особливости не практикуються, а ослам вільно обертатися по всім усюдам і ніхто їх не займає; така безлична рішучість хиба в одній школі має місце, що можна комусь сказати „рушай до ослячої лавки“. В світі, чи вступиш до гостинниці, чи до каварні, не виставляєш себе на посміховиско людське, а прийдеш до театру, не скажуть при касі прошу, добродію, ви клапоух; для вас отже сей фотель або та льожа призначена“...

Так говорить Сень Голопупок про школу, що в ній учиться. Він знає, що його говірлива мамусечка знає всі двірські тайни й що ту школу пані баронова поставила виключно для дітей двірської служби, бо не хоче, щоби хлопці двораків братались з вуличною голотою і набирали простацького поведення. Барон був вправді противної гадки, але воля баронової була доси свята. Тому, що баронова тепер вмерла, а барон від тої хвилі став жити, всюди свою волю проявляти, тому й зі школою задумав по свойому розпорядитися: за порадою шкільного радника задумав сю „аристократичну школу“ знести, а двірських вітрогонів посилати до мійської школи. Усе те знає Сенько Голопупок від своєї мамуні й так є дійсно: барон хоче школу замкнути, бо не відповідає наміченій цілі. Учитель Сказівка, старий зробок без енергії, позволяє хлопцям стругати собі на голові кілле, а до того упрямий консерватист, упереджений до всякого модернізму, вважає свого молодого товариша, учительського помічника за велику нулю й поводиться з ним, як зі своїми учениками. Та молодий учитель Андрій Сушениця працює, хоче промахи управителя направити, школу піднести не так для старого дивака Сказівки, як задля його донечки, що її любить. Одначе Сказівка на все плює і тероризує молодого безпощадно. Ось образок, як руководить старий Сказівка учениками в школі:

Хлопці в лавках нишпорять. Сказівка читає катальоґ і допитує кождого, як там здоровля тата, мами, челяди? Хлопці відзиваються за неприсутних, кождий розказує по черзі родинні тайни, які обиджають достойність самого вихователя. Катальоґ прочитаний. До кляси входить всесвітна сплетниця Голопупчиха. Вона привадить многонадійного сина Сенька та розповідає Сказівці, що вітрогон замісць йти до школи, поліз на завідателеву грушку й нарвав грушок цілий подолок; суєтливій невісті не ходить так о нарушення семої заповіди, а радше о те, шо іще „зелениче“, а дитина може захорувати... При нагоді просить дбала мамусенька, щоби її Сенько в часі іспиту одержав також нагороду і то першу не остатну, бо хоч він після її переконання мало що вміє, але всеж таки більше знає від других. Сказівка злиться, хоче зідливу невісту переконати, що син недорівнаний безглуздник і ставить Сенькови питання з наук природничих. Сенько говорить як в горячці. На питання „що то є чоловік?“ відповідає: — Чоловік є то єство, займаюче поміж живлами первородне місце, именує себе образом Божим, але найчастійше приносить Господу Богу тільки сором. — На замітку Сказівки, що чоловік належить до ссучих, Сенько говорить: Так, так... бо втягає в себе тьму-тьменну плинів; він: горівку, пиво, вино; вона: каву, чай, чоколяду... Чоловік є також рибою, бо часто ділає з зимною кровою неправдоподібности; має також луски, що спадають йому з очий, але за пізно. Чоловік є червом, що вертиться в прасі і через те посувається вперед. Чоловік є вкінці пернатим сотворінням, бо як тільки візьме перо в руки так зараз кождий помітить, що він є...

За таку відповідь Сказівка валить Голопупкови „трійку“. Голопупчиха злиться, пече Сказівку тим, що його школа недовго подихтіє... Авантурується невіста, свариться з педаґоґом в присутности учеників. Аж приходить сам завідатель дібр пан Вагітник і повідо-

---

оружного війська, пронеслася команда: „Позір! Походом руш!“ Чета призначена до крівавого діла, рушила з місця й уставилася на кільканайцять кроків від паркану. На дальший приказ майора жандармерії набили кріси. Тоді видали поручення, щоб чергою приводити засуджених. Перший мав бути цей, що дійсно був перший із невинних — о. Михайло Про.

Ішов рівною та певною ходою. У руках держав вервицю. Коли виходив із тюрми, один із сторожів прохав у нього прощення. О. Про відповів:

— Не тільки прощаю тобі, але всім серцем дякую.

Потім звернувся до товаришів і сказав:

— До побачення мій брате! До побачення мої діти!

По цих словах станув сміливо на місці, що його вказали йому.

Коли спитали в нього, яке має останне бажання, заявив, що бажає могти хвилинку помолитися. Коли згодилися на це, станув на вколішках, узяв у руки хрест із розпяттям, що його мав на грудях, поцілував його з найбільшою відданістю й потонув у гарячій молитві. По двох хвилинах підвівся й сказав до своїх катів:

— Хай Господь милосерний благословить вас і хай має над вами милосердя! Ти, знаєш Господи, що я невинний, Прощаю з усієї душі ворогам моїм.

Спитали ще в нього, чи бажає, щоб завязали йому очі. „Ні“! відповів він. На голос команди позір розложив руки в виді хреста, в одній хрест із розпяттям, у другій вервиця. Минула ще хвилина — погідно, але грімко й із чуттям повного віддання Господеві, закликав мученик:

— Хай живе Христос Цар“!

Та в тій хвилині впав приказ:

— Стріляй!

Роздався сухий тріскіт, дулами пробігла іскра й вицвіла з крісів ледви видна смуга диму. Поцілений усіми кулями в саме серце, якусь дробинку секунди стояв іще о. Про, змінений нагло на лиці й неначе напухлий, потім поволи перевернувся горілиць. Вже лежачому приложив десятник кріс до голови та стрілив у саме око. Майже рівночасно пронісся перед будинком поліції жіночий крик. Це Ганна Про, рідна сестра мучеників, що їй не дозволили на вступ ні на останнє пращання.

Другого з черги уставили під парканом інжиніра Сеґура Вільчіса. Він, коли вже станув на місці, закликав:

— Я певний, що за кілька хвилин буду вже в небі.

Потім відкрив груди й сказав спокійно:

— Я готовий, панове!

Третій упав із очима піднесеними в небо та зі содаліційним медалем у руках, Гумберт Про. Четвертий згинув бідний, знищений недугою, що хитався на ногах, нещасний Тірадо.

У десять хвилин по останніх стрілах, прибіг на поліцію післанець найвищого трибуналу з жаданням здержати екзекуцію. По думці конституції таке домагання обовязує безоглядно. Та було вже за пізно. Сліпа сектарська ненависть зробила своє: чотири жертви, що їх одинокою провиною була вірність Богові, лежали вже на землі в крови, в небо мертві очі звертаючи, мов із німим проханням справедливости.

І справді не довго треба було ждати на виразні докази цеї вищої справедливости. По сповненні злочину безбожність катів немов засоромлена довершеним ділом, пронишкла, замовкла. Тіла мучеників тільки на коротко перевезли в шпиталь для лікарських оглядин, але зараз потім віддали їх родинам. Тіла обох братів Про виставила родина на прилюдний вид у рідній їх хаті. Перший віддав їм честь старенький батько. Із сухими очима поцілував він чола й руки синів, а коли з уст їх сестер добулося здавлюване ридання:

— Не плач дитинко, — сказав — це не смуток, це хвала. *(Д. б.)*

мляє, що приїхав пан дідич з бандою і зараз відбудеться попис учеників. Вість та як ясний грім з неба паде на старого Сказівку; він тратить навіть голову — хлопці неприготовані нічого не вміють. Приходить помічник Сушениця старому на поміч: велить відповіди понаписувати на картках, подавати ученикам, а він має уже питання готові в зошиті. Гадка така видається Сказівці спасенною. — Так, так... чудесно — говорить Сказівка — заосмотрити любчиків в відповіди, вложити кождому під лавку, а коли пусто їм в в головах, нехайже мають бодай щось в шапочках...

Пороздавали хлопцям відповіди та Сенькови Голопупкови такий поділ не до вподоби: велить хлопцям поперемінювати відповіди в той спосіб, щоби кождий взяв собі то, що найліпше знає!... Хлопці слухають товариша, зміняють картки. Зачинається попис: барон на почетнім місци, праворуч завідатель двора Вагітник, по другім боці Сказівка, а з боку музика з трубами і величавим бубном. Сказівка підсуває баронови зошити і просить ставити по черзі питання тим, що будуть викликані. Барон також в тарапатах, не розуміється на тім, але питає першого завідателевого сина, з чого слідує ось така дивовижа:

Барон. — Що більше: земля чи сонце?

Ученик. — Язик, зуби, глотка, черево, кишки...

Барон. — Як зовуться птиці, що павуки ловлять їх у свої сіти?

Ученик. — Европа, Азія, Африка, Америка і Австралія.

Барон. — Які є найважнійші винаходи нашого часу?

Ученик. — Гниди, блощиці, блохи, таргани, шваби...

Барон. — Що знаходиться в грудях чоловіка?

Ученик. — $5 \times 5 = 25$; $6 \times 6 = 36$; $7 \times 7 = 49$; $8 \times 8 = 64$; $9 \times 9 = 81$!...

Сказівка не знає, що барон глухий як пень, тому кожда відповідь, то смертельний удар, а діявольська банда, що за кождою відповіддю валить громогласний „туш", то „Мадейове ложе" з тупими ножами, що ріжуть Сказівки нутро немилосерно. Навпослід виходить невикликаний на середину Сенько Голопупок, читає — Бог знає що — якісь ніби чесноти взірцевого ученика! Попис скінчився, барон вдоволений підноситься з крісла та промовляє до стоячих в лавках учеників:

Любі, дорогі орли-соколики! Радуюся вашими світлими поступами в науках, вашими чудесними відповіддями, а найбільше тим, що пізнаю в вас частину многонадійної молоди, що дає нашій вітчині запоруку щастя, добробуту і могучости. Впевняю вас, мої любі, дорогі орли-соколики, що ваші вірні, смілі й влучні відповіди мене зворушили, радували й одушевляли! Слухаю мого друга, пана радника шкільного і ту школу зношу, а прилучаю її до міської.

Останні слова барона зовсім поражають Сказівку, ноги його дубеніють, ось-ось упаде.

— Вам, пане Сказівко — говорить барон дальше—за вашу довголітну, хосенну працю визначую досмертну платню, а для вашого помічника Сушениці маю грамоту від шкільного радника Зірки, на учителя при мійській школі!

Так кінчиться сміховапка обручинами помічника Сушениці з донею Сказівки й задальною радістю двірських школярів, бо всі одержали нагороди — навіть найменший шепелявий Матійцьо, що пособлав того дня Голопупкови грушки красти, навіть і той одержує медаль; вправді сю памяткову невидальщину проміняє сейчас в клясі за обарінок Сенькови Голопупкови, але воскликніте Господеви, бо і той останній з останніх незамітний школярина також одержав відзначення. о. С. Ковалів.

Наслідки сов. ноти

Державний комісаріят Варшави припинив діяльність головного заряду й варшавського виділу Союза російської молоді, у звязку зі замахом на Лізарева. Польські часописи пишуть, що діяльність того Союза була шкідливою для польської держави. Також піднято кроки, щоби розвязати цей Союз і в цілій державі.

Договір з Югославією

В Білгороді представники Польщі і Югославії обмінялися документами затверджуючими польсько-югославянський договір приязни, і розємчий. Білгородські часописи пишуть, що польський міністер Залеський обстоював за скорим затвердженням цього договору, заключеного в Женеві ще 1925. р. Ходило йому о це, щоби затвердженням того договору усунути підозріння, що Польща від часу подорожі Залеського до Італії — відвертається від малої Антанти, до якої належить і Югославія. Пишуть дальше ці часописи, що затвердження згаданого розємчого договору виключає всяку можливість якої небудь польсько-італійської умови, яка булаби звернена проти Югославії.

Чесько-совітські переговори

Чеські часописи подають вістку, що Чехословакія і Совіти розпочинають переговори в економічних, господарських справах. Переговори ті, яких реченець ще не усталено, мають відбутися в Чехословакії.

Величезний процес

У Москві розпочався величезний процес проти трьом німецьким і 50-тьом російським інженірам. Обжаловують їх о протидержавну діяльність у Донецькому басейні. Процес відбувається в найбільшій салі в Москві, при участи около сотки представників заграничної і російської преси. Розправі прислухується много неурядових представників німецького, польського, француського та инших урядів. Акт обжалування обіймає аж міліон слів і відчитання його потреває кілька днів. Совітська влада хоче надати тій розправі небувалий розголос. Перебіг її буде поширюваний через радіо та сфільмований кіновими апаратами. Кождого дня впускають на салю розправ по 1500 осіб.

Масові арештування

В Совітах розпочалася наново нагінка проти невигідним совітській владі діячам. Щоби тую нагінку як так оправдати, закидають їм „протиреволюційну" роботу. Арештовано народного комісаря справедливости молдавської републики Пророва і його заступника Харніна, яких відвезено до московської тюрми. Рівночасно арештовано в Харкові 29 інженірів і начальників трусту „Коксобензоль" під замітом „саботажного заговору" кермованого зі заграниці. В Калузі арештовано під тим самим замітом всю адміністрацію волокничого трусту. В Казані те саме стрінуло начальних управителів державного тютюневого трусту. Численні арештовання переведено також в японській пригpaничній полосі і в Москві арештовано много військових командантів. Щось зачинає трішати совітська державна будівля!

Дивна недуга

В часі торжественного прийому царя Аннуляга в Москві звернула увагу всіх неприсутність на „царських" парадах презеса Совнаркому Рикова. Неприсутність Рикова пояснює „урядове" оповіщення, з якого довідуємося, що Риков лежить поважно хорий на Криму й тяжка ця недуга вимагає, щоби він відсунувся зовсім від державних справ. Та з достовірних жерел прийшла вістка, що причиною „кримської курації" Рикова є остра сварка зі Сталіном.

Затроєння ґазом

В хемічній фабриці під Гамбурґом у Німеччині находилися збірники зі страшним, уживаним в часі війни трійливим ґазом т. зв. посґеном. Наслідком якогося випадку хмара ґазу добулася зі збірників і вітер заніс її на передмістя Гамбурґа. Ґазова хмара затроїла по дорозі много людий. Дотепер вмерло від ґазу 8 людей, а понад 80 є тяжко затроєних. Огнева сторожа усунула мешканців загрожених ґазом дільниць. З поблизьких складів „райхсвери" (дослівно: державної сторожі) роздано мешканцям протиґазові маски. Страшний цей випадок викликав сильне занепокоєння.

Жертви Океану

Великою славою покрилося імя німецьких летунів капітана Кеґля і майора Фіцморіца. які літаком „Бремен" перелетіли перші через Атлянтійський Океан з Европи до Америки. Перед ними було кілька спроб перебути ту саму дорогу, однак всі вони не вдалися, а нещасні смільчаки згинули в филях Океану. І так згинуло в часі невдалого лету 16 летунів, які смертю оплатили свою відвагу.

Честь народу наказує забезпечити життя тим, що в обороні його чести віддали своє здоровля.

Вибори в Німеччині

По виборах у Франції, в яких вийшли побідно праві партії, прийшла черга на Німеччину. Вислід тих виборів вказує на перевагу соціялістів і комуністів у майбутніх законодатних установах Німеччини.

Катастрофи-випадки

В Совітах, у рязанській ґуберніі згоріло місто Сасов. Згоріло 600 домів, шпиталь і много публичних будівель. 25 тисяч людей остало без даху над головою. — В Румунії, в окрузі Моренії згоріло 18 нафтових шибів. В часі пожежі згинуло 3 робітників. Шкоди майже необчислимі. — В Болгарії, в околиці Филипополя слідувало 4 нові филі землетрусу. Рівночасно виступила з берегів ріка Мариця й залила діткнені землетрусом области. — В Греції ріка Стимон залила кілька прибережних сіл. Є много жертв у людях.

Японський апетит

В японських політичних кругах панує пересвідчення, що в найближчих днях буде змобілізована сильна армія, та що Японія має замір перевести військову окупацію цілої Манджурії.

Новий часопис

Від 15. мая с. р. став виходити новий католицький часопис „Бескид". Появлятисяме він двічі в місяць. Призначений він для нашого народу, головно з підбескидських околиць. Передплата місячно 40 сотиків, а 4 зол. 50 сот. на цілий рік. Адреса: „Бескид", Львів, ул. Сапіги ч. 26.

НОВИНКИ.

Страшні випадки. В Катовицях під одною гутою на стиртах вистигаючого жужлю заночував якийсь незвісного назвиська бідак. В часі сну зсунувся на купу свіжо вивезеного розжареного жужлю і спікся на смерть. При ньому знайдено фляшку з горівкою, яка стала причиною його страшної смерти. — Зноваж у Битомю, в фабриці Фукса розпалений до білого залізний стовп упав на голову робітника Ґельсока. Розжарене залізо в одній хвилині спалило нещасному голову на вуголь. — Під Ченстоховою на залізничім шляху бавилися без опіки дві дівчинки. Несподівано надїхав поїзд і нещасні попали під колеса машини. Молодша дівчинка згинула на місци, старшу, страшно покалічену відвезено до шпиталя.

Смерть на цвинтарі. На жидівськім цвинтарі в Варшаві стався дивний випадок. 50-літня вдова Ройза Нізенгольц відвідувала гріб свойого мужа. В хвилі, коли сперлася об нагробний камінь, той упав на неї та придавив на смерть.

Арештовання шпигунів. В Кракові арештовано асистента залізничого руху Станислава Турка, який то совітському краківському конзулятови видавав ріжні важні залі нічі документи. Слідство виявило, що Турек був дуже рухливим діячем великої шпигунської орґанізації, яка обіймала сливе не цілу Польщу. Арештовано також кількох инших залізничних урядовців, які були в спілці з Турком.

Пожежа в Тустановичах. В Тустановичах згорів шиб у копальні нафти „Фавст". Згоріла копальняна вежа з машинами та значний припас ропи. Шкода виносить понад 20 тисяч зл.

Перед військовим судом. В військовім суді в Ґрудзьондзу, в Польщі, відбулася розправа проти 9 жовнірів 16-го полку уланів, обжалованих о завязування комуністичних ячейок у полку. Улана Загановича засуджено на 7 літ, Луня на 5 літ, Сухоносика на 3 роки, Кищука на 2 роки, Мозайку на півтора року тяжкої вязниці. А Лихорая, Васалая, Улука і Щурка засуджено на півтора року кріпости. Всі засуджені находилися в військовій тюрмі від жовтня минулого року.

Смерть на границі. На границі совітська патруля застрілила варшавяка Льва Вітковського в хвилі, коли перекрадався на польський бік. Вітковський перекрався був без пашпорту до Мінська і при повороті стрінула його смерть.

„Чудесний лікар". В Сокальщині, Жовківщині та Бобреччині крутиться якийсь обманець, який поповнює численні обманьства між легковірними селянами. Обіцює він нерозумним людям у „чудесний спосіб" відвертати від них усяку біду та нещастя, при чому видурює від них досить поважні суми гроша і втікає без сліду. Жертвою свого нерозуму впало вже много людий. Тому вистерігайтеся перед всякими „чудесними" лікарями та не давайте всяким мантіям та знахорам видурювати тяжко запрацьованого гроша.

Довершення смертного присуду. В Кракові повішено Людвика Бляка, засудженого на смерть, за рабункове вбийство поповнене перед двома роками в Грушках, бохенського повіту, на двох дівчатах.

Пімста поліцая. В комісаріяті в Вірку, пов. Святохловичі, поліцай Вєчорек стрілив три рази до двох арештантів, які обжаловували його за ріжні зловживання, Один арештант упав трупом, другий відніс тяжкі рани. Добрий поліцай!

Величезна пожежа. Село Берло, константинівського повіту вигоріло майже до тла. З 250 обійсть вдалося захоронити перед огнем лиш 5 хат. Пожежу спричинили два 6-літні хлопці.

Новий спосіб аґітації. З Білостока повідомляють, що в часі розвязання комуністичної білоруської орґанізації в сокільському повіті попав у руки поліції архів окружного комітету тоїж орґанізації, Арештовано 49 осіб. При тій нагоді знайдено велику кількість книжочок з паперцями до папіросок, на яких були випечатані по білоруськи ріжні большевицькі кличі.

Арештовання російського актора. В Рівнім арештовано російського актора Руніча під замітом большевицької аґітації. Виявилося, що Руніч був давнійше шефом чрезвичайки в Одесі. До Польщі приїхав він зі сербським пашпортом. В Рівнім виступав в однім театрі, та вів широко розгалужену шпіонтьку роботу.

Самоходова катастрофа. Під селом Столпцями в Польщі зударилися два великі пясажирські самоходи. Один впав до рова. Трьох пасажирів віднесло тяжкі, а 7 лекші рани. В часі випадку попала під перевертаючийся самохід одна прохожа жінка, якій зломило руку.

За намірене вбийство. Львівський суд засудив жидка Норберта Хувена, який в намірі вбийства зранив легко Фанцю Шахт на два роки тюрми.

Клопоти з королем. Принимання короля Аманнуляга в Польщі коштувало польський уряд около 140 тисяч золотих. Міністеріяльні комісії не хочуть того видатку принимати на свій рахунок. Тому президія ради міністрів має клопіт, на чиї плечі звалити той видаток.

Велике обманство. У Львові ведеться процес проти поляків: Тарнавського, Гунька і Бураковського. Вони то заложили фільмову, кінотеатральну спілку, яка мала многим кандидатам кінового мистецтва — дати мистецьку славу та майно. Кандидатів знайшлося понад сотня. Всі вони трьом панам „директорам" зложили вписове, та належитість за патенти на кінових артистів. Пани директори гроші сховали до кишені, та легковірних кандидатів пошили в дурні. За це всі три відповідають перед судом.

Невдала утеча. Перед стацією в Дрогобичи вискочив через вікно з їдучого поїзду скований вязень Михайло Гук. Їдучий із ним поліцай задержав поїзд та кинувся в погоню за збігцем. Стрілив за ним пару разів із кріса, однак не вцілив. Щойно в поблизькому лісі вдалося йому зловити збігця.

Смішне

Подібний до посла

— Катрусю, як там твій наречений?

— Він є такий самий, як кандидат на посла.

— Себто як?

— Обіцює дуже багато, але чи додержить слова — виявиться по шлюбі.

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький

З друкарні Вид. Сп. „Діло", Львів, Ринок 10